

Mokytojų darbo rinkos paradoksai: vienų labai trūksta, kitų – gerokai per daug

Rugsėjo pabaigoje mokytojų vis dar ieško 238 laisvas darbo vietas siūlančios mokymo įstaigos. Mokyklose tuščios 73 pagrindinio ir vidurinio ugdymo pedagogų darbo pozicijos – trūksta matematikos (17), lietuvių (11), anglų kalbos (9) mokytojų. Reikia ir biologijos (4), geografijos (3), fizikos (3), IT (5), chemijos (2) ir kitų specialistų.

Pagrindinių disciplinų mokytojų dairosi Vilniaus (19), Klaipėdos (15) ir Šalčininkų r. (7) mokyklos. Po keletą matematikos ir informatikos stokoja Klaipėdos miesto mokyklos, lietuvių ir anglų kalbų – Vilniaus. Poreikis išlieka ir specialiųjų poreikių mokinių mokytojams (49), ikimokyklinio ugdymo (45) ir pradinio ugdymo pedagogams (26). Kitiems mokymo specialistams skirtos 42 darbo pozicijos. Mokytojų padėjėjus turėtų sudominti 62 darbo skelbimai.

Kokių mokytojų labiausiai trūksta?

Beveik 800 darbo skelbimų pirmąjį pusmetį buvo skirti pagrindinių disciplinų pedagogams, o tokio darbo ieškojo 384 asmenys – vienam teko 2,1 darbo pasiūlymo. Daugiausiai laisvų darbo vietų buvo matematikos (173), lietuvių (129) ir anglų kalbos (90) mokytojams. Tai atskleidė Užimtumo tarnybos trejų metų (2022-2024 m.) pirmųjų pusmečių statistika.

„Profesinis neatitikimas yra pagrindinė priežastis, kodėl nepaisant nemažos pedagogų pasiūlos neužimtos darbo vietos mokyklose. Darbo ieško kūno kultūros, dailės ir muzikos mokytojai, o darbo skelbimuose dominuoja matematikos, lietuvių ir anglų kalbos specialistai“, – teigė Užimtumo tarnybos direktoriaus pavaduotoja Giedrė Sinkevičė. – Sunkiau rasti reikalingų pedagogų didmiesčiuose, Vilniuje jų reikia net penktadalio. Mūsų registre pedagoginių išsilavinimą yra įgiję yra 1,4 tūkst. klientų, bet jiems įsidarbinti trukdo nepaklausios disciplinos“.

Didžiausias atotrūkis – tarp laisvų darbo vietų paklausos fizikos ir astronomijos mokytojo darbo ieškančių – 36 kartais daugiau darbo pasiūlymų, kompiuterijos mokytojų – 23, matematikos mokytojų – 14,4, lietuvių kalbos – 6,5. Mažiausias poreikis – kūno kultūros mokytojų (0,3 karto), t.y., norinčių įsidarbinti yra gerokai daugiau nei darbo pasiūlymų, dailės mokytojų – 0,4, tikybos mokytojų – 0,7.

Tarp darbo paklausos ir pasiūlos didžiausias atotrūkis buvo Kauno rajone – 11 kartų daugiau darbo pasiūlymų pradinio ugdymo mokytojams nei darbo ieškančių, Vilniaus rajone – 10 kartų, Mažeikių rajone – 9, Panevėžyje – 7. Daugiausiai pradinio ugdymo mokytojų ieškoma Vilniaus (38 proc.), Kauno (22 proc.), Klaipėdos (19 proc.) ir Šiaulių (15 proc.) apskrityse.

Tarp pasiūlos ir paklausos - atotrūkis

Mokytojų darbo rinkos paradoksai: vienų labai trūksta, kitų – gerokai per daug

G.Sinkevičės teigimu, mokytojo darbo ieškančiųjų profilio analizė parodė ne tik profesinius pedagogų aspektus, bet ir amžių: „Pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojo darbo ieškančių amžiaus vidurkis – 45 metai, ikimokyklinio, pradinio ugdymo – 44 metai. Vadinasi, darbingiausio amžiaus pedagogai sunkiau įsilieja į švietimo sistemą ir dažniausiai dėl įgytos nepaklausios kvalifikacijos“.

Vyresni 50 metų amžiaus asmenys sudaro 39,1 proc. pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojo darbo ieškančių klientų. Didžiausia jų dalis buvo tarp matematikos, istorijos bei rusų kalbos mokytojų (atitinkamai – 61 proc., 61 proc. ir 59 proc.). Mažiausia – tarp ieškančių prancūzų kalbos mokytojo darbo (10 proc.). Norinčių tokį darbą dirbti vyrų – 25,2 proc. arba 149 iš 591. Tik vienas pageidavo dirbti ikimokyklinio ugdymo ir šeši – pradinio ugdymo mokytojais.

Pagal amžių, vyriausi darbo ieškantys klientai buvo braižybos (64 m.), baltarusių kalbos (60 m.), darbų (55 m.), rusų (52 m.), ir lenkų kalbų (51 m.), ekonomikos (52 m.) mokytojai. Jauniausi – italų (22 m.), ispanų (31 m.) ir prancūzų kalbų (36 m.) politologijos (35 m.).

Skiriasi mokytojų vyrų disciplinos: didžiausią dalį jie sudaro tarp ieškančių braižybos mokytojo darbo (100 proc.), darbų bei fizikos ir astronomijos – 66,7 proc., kūno kultūros – 59,8 proc. Visai nėra vyrų norinčių dirbti – ekonomikos, politologijos, kompiuterijos, lenkų, baltarusių, vokiečių, ispanų, italų kalbų, teatro meno mokytojais.

Įtampa darbo rinkoje

Jaunoji karta vis mažiau renkasi studijas švietimo srityje. 2023 m. bakalauro ir magistratūros studijas universitetuose baigė 13,2 tūkst. studentų ir tik 500 įgijo kvalifikaciją švietimo srityje. Tai – 116 absolventų mažiau nei 2022 m. (Valstybės duomenų agentūros duomenys).

Be to, beveik pusė (46 proc.) pedagogines studijas baigusiujų 2021 m. nedirbo mokyklose praėjus 12 mėn. po studijų baigimo, teigiama Valstybės kontrolė vertinimo ataskaitoje.

Šiomet ir pernai šalyje dirbo 2,4 tūkst. pensinio amžiaus pedagogų, nurodoma Švietimo valdymo informacinėje sistemoje. Dirbančių mokytojų skaičius, palyginti su ankstesniais metais, sumažėjo 39 asmenimis, tačiau pensinio amžiaus pedagogų padidėjo 238 (11 proc.).

Pasak G. Sinkevičės, darbuotojų pakaitumo deficitas sukelia įtampą darbo rinkoje, nors šiuo metu dirbantys vyresnio arba pensinio amžiaus mokytojai padeda spręsti pedagogų trūkumo problemą: „Švietimo srityje dėl išeinančių į pensiją reikėtų pakeisti iki 2033 metų kasmet

Mokytojų darbo rinkos paradoksai: vienų labai trūksta, kitų – gerokai per daug

daugiau nei tris tūkstančius darbuotojų, pagal STRATA“.

Tačiau mokytojais dirbę asmenys neskuba grįžti į darbo rinką, rodo Užimtumo tarnybos duomenys. Tik apie tris ketvirtadalius dirbusių ikimokyklinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojais nurodė, kad siekia įsidarbinti. Didesnę dalį tarp neskubančių sugrįžti į darbo rinką sudaro vyresni nei 50 metų mokytojais dirbę žmonės. Neskuba įsidarbinti beveik trečdalis iki registracijos Užimtumo tarnyboje dirbusių pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojais.

Rugsėjo pradžioje mokymo specialisto darbo ieškojo 66,7 proc. dirbusių pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojais, 60,3 proc. – pradinio, 57,3 proc. – ikimokyklinio. Dar mažiau buvusių mokytojų norėtų grįžti į tas pačias pareigas – tik apie 40 proc. klientų. 42,8 proc. pagrindinio ir vidurinio ugdymo mokytojų ieško tokio pat darbo, 40,2 proc. – pradinio ir 41,7 proc. – ikimokyklinio.

